

ISSN 2148-7286

DOI 10.15805/addicta.2014.1.2.R011

Copyright © 2014 Türkiye Yeşilay Cemiyeti • addicta.com.tr

Addicta: The Turkish Journal on Addictions • Güz 2014 • 1(2) • 115-118

Başvuru | 17 Kasım 2014

Kabul | 14 Aralık 2014

OnlineFirst | 15 Ocak 2015

Review

Başkalarının Hayatı Kendi Aynamız Olursa... Seeing Others' Lives as a Mirror to Our Own

Berna Çalgı^a

Rabia Erten^b

Plastik Düşler: Bağımlılık Hakkında Gerçekler, Yeni Bilgiler,
Yeni Tedaviler, Yeni Umutlar...

Ayhan Kalyoncu

İstanbul, Şubat 2012, Kapital Medya Hizmetleri, 420 sayfa.

Mahvolmuş hayatlar olağandır
Bilgiler için de ahmaklar için de.

Ancak o mahvolmuş hayat bizimki olduğunda,
İşte o zaman farkına varırız
İntiharların, ayaşların, hapislane kuşlarının,
Uyuşturucu müptelaları ve benzerlerinin.
Varoluşunun
Menekşeler kadar,
Gökkuşağı kasırga
Ve tamtakır mutfak dolabı kadar
Bir parçası olduklarının (Kalyoncu, 2012, s. 15).

a Gaziosmanpaşa Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde sosyal hizmet uzmanıdır. İstanbul Üniversitesi Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans yapmaktadır.
Elektronik posta: bernacalgı@gmail.com

b Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı'nda araştırma görevlisidir. İstanbul Üniversitesi Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans yapmaktadır.
Elektronik posta: rabiarten27@gmail.com

Yazar, Charles Bukowski'nin yukarıdaki şiirini kitabının başında kullanarak kitapta ele aldığı ana temayı çok çarpıcı bir şekilde okuyucuya sunmayı başarmıştır. Bu kitabın asıl bilgi kaynağını yazarın kendi hastalarının ve onların ailelerinin gerçek yaşam kesitleri oluşturmuştur. Yazar bu verileri realist bir şekilde sunarak okuyucunun farkındalık düzeyini anlamlı şekilde arttırılmayı başarmış, bu durum da kitabı ilgi çekici kılmıştır. Yazarın bağımlılık alanındaki uzman kimliğinden ve klinik görüşmelerinden elde ettiği deneyimleri içeren kitap, bu yönüyle alanda özgün bir doku yaratmayı başarmıştır.

Prof. Dr. Ömer Ayhan Kalyoncu 1984 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olmuş ardından psikiyatri alanında uzmanlık eğitimini tamamlamıştır. Alkol ve uyuşturucu kullanan hastalarla yirmi beş yıldır klinik çalışma yapmakta olan Kalyoncu, Plastik Düşler adlı kitabında, çağımızın en önemli sağlık sorunlarından alkol ve uyuşturucu kullanımını konu edinmektedir.

Uyuşturucu kullanım yaşının gittikçe düştüğü ve kullanım oranının hızla arttığı ülkemizde, uyuşturucu bağımlılığı ve kullanımı alanında yapılan çalışmalar sınırlıdır. Özellikle var olan durumu tasvir eden, sayısal verilere dayalı çalışmaların sayısı madde bağımlılarının ve onların ailelerinin hayatlarına dokunarak bu kişileri anlamaya yönelik kitapların sayısından oldukça fazladır. Kalyoncu'nun kitabı da sayıca az olan bu ikinci kısmın içerisinde değerlendirilmelidir. İnsanların, kendi ailelerinden birilerinin ya da sevdiği kişilerin bağımlı olduğunu öğrendiklerinde bu sorunla başa çıkmak için ne yapabileceklerini bilemediklerini vurgulayan yazar, okuyucularına bu önemli soruna çözüm arama sürecinde doğru ve sağlıklı bilgilere kolayca ulaşabilecekleri güncel bir kaynak sağlamayı amaçlamıştır.

Yazar, insanların maddeler aracılığıyla beyinlerinin normal işleyişini bozarak kısa yoldan mutluluk elde etme arayışlarına vurgu yapmış ve uzaktan bakınca bize olağan gelen mahvolmuş hayatların bizim hayatlarımız olduğunda yaşanan zorlu süreçlere atıfta bulunmuştur. Kitap dokuz bölüme ayrılarak işlenmiştir. Her bir bölümde bağımlıların maddelerden niçin vazgeçemediklerine değinilmiş, her bir gerekçe farklı hayat hikâyeleri üzerinden somutlaştırılarak açıklanmıştır. Bağımlılığın bir beyin hastalığı olduğu vurgulanarak madde bağımlısı insanlar madde kullanımını “neden bırakamıyorlar?” sorusunun cevabı aranmıştır. Alkolün yol açacağı fizyolojik, psikolojik, sosyal sorunlar ayrıntılarıyla işlenmiştir. Uyuşturucu gerçeğini ve madde kullanan insanların neden madde kullandıklarını anlamak için sanatta, müzikte, edebiyatta, sinemada, medyada, dinde, tıpta madde alt kültürüne

değnilmiş, okuyucuya bağımlılık alanında geniş bir vizyon sunulmuştur. Bağımlılık konusu bir gençlik hastalığı olarak işlenmiş, özellikle ailelere yönelik ergenin gelişim dönemlerini anlama ve bağımlı olan ergenle doğru iletişim kurma konularında rehberlik niteliğinde bilgiler paylaşılmıştır. Bağımlı ergenin tedavisinde her yaş aralığının, cinsiyet özelliklerinin, etnik ve kültürel değerlerinin tedavide farklı yaklaşımları gerektirdiği özellikle belirtilmiş ve uygulanan tedavilerin bireyin “biri-cik” olma durumu gözetilerek farklı stratejilerle uygulanması gerektiği ve bu yüzden tedavide standart bir ölçütün olmadığı vurgusu yapılmıştır. Dahası madde bağımlılığı konusu hakkında alınabilecek önlemlerden bahsedilmiş; sosyal kontrol ajanı olarak sosyal örgütlenmelerin sayısının arttırılmasıyla birlikte, ilgili kurumlarla işbirliği içinde bir çalışma gerçekleştirilerek toplumsal alanda madde kullanımı ile baş etmeye yönelik mekanizmaların oluşturulması gerektiğinin altı çizilmiştir.

Kitap, madde bağımlılığı alanında çalışma yapan uzmanlardan bağımlılık hakkında bilgi edinmek isteyen ebeveynlere kadar hemen hemen her kesimin yararlanabileceği bilgiler sunmaktadır. Bu yönüyle kitabın hem olumlu hem de olumsuz bir özellik gösterdiği söylenebilir. Kitabın içeriğinin zengin olması, bağımlılığın her yönüyle ele alınması okuyucu kitlesinin de geniş ve çeşitli olmasını sağlamış ve kitabı dar bir alana hapsedmemiştir. Fakat *Plastik Düşler*'de, madde bağımlılığı konusunda uzman bir doktorun elinden çıktığı için uzmanlık gerektiren teknik bilgiler de yer almaktadır. Özellikle madde bağımlılığının tedavisinin anlatıldığı son bölümde teknik bilgilerin (ilaç isimleri, ilaçların özellikleri vb.) oldukça yoğun olduğu göze çarpmaktadır. Bu durum madde bağımlılığı alanında uzman olmayan kişilerin, bu kısımları okurken zorlanmalarına neden olabilir. Kitapta madde bağımlılığı daha çok gençlik bağlamında işlenmiş, anlatımlarda yetişkinlik, yaşlılık dönemleri bağımlılığı ele alınmamıştır. Konuların sunumunda genel madde bağımlılığı işleniyorken anlatımda özellikle ergenlerde bağımlılık daha ön plana çıkmıştır.

Yazarın da belirttiği üzere bazı bilgiler tekrarlanmıştır. Yazar bunun sebebinin her bölümün ayrı ayrı da okunabileceği olduğunu ifade ediyor ama kitabın tamamında tekrar edilen bilgiler okuma motivasyonunu düşüren bir unsura dönüşüyor.

Kitapta bağımlılıkla ilgili bazı veriler aktarılırken -“Alkoliklerin yüzde 44’ünün alkol bağımlısı olmadan da çeşitli psikiyatrik rahatsızlıkları vardır.” (s. 108)- bu bilgilerin hangi kaynaklardan edinildiğine ilişkin referanslar gösterilmemiştir. Bu duruma kitabın genelinde rastlanmaktadır. Bu çerçevede kaynak gösterme hususunda eserde gerekli özenin gösterilmediği söylenebilir.

Plastik Düşler'de bağımlılık tedavisinde tıbbi bakış açısının yanında bireyin biyo-psikososyal yönlerini de dikkate alan çok yönlü bir perspektif ortaya koymuştur. Madde bağımlılarının tedavisi ile ilgili Türkçe alanyazında daha çok farmakolojik tedavilerin öne çıktığı, psikososyal müdahale yöntemine dair incelemelerin sınırlı olduğu görülmektedir (Ögel, 2000). Kitap bu yönüyle alanda önemli bir boşluğu doldurmakta ve bu alanda yapılacak çalışmalar için teşvik edici bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Madde bağımlılığı, özellikle son yıllarda, artan bir şekilde görünürlüğünü korumaktadır. Bağımlılıkla ilgili hem kuramsal hem de pratik nitelikli çalışmaların yapılmasına, Türkiye'de bağımlılık ve bağımlılar hakkındaki mevcut durumun analiz edilmesine, her iki hususta da sağlıklı ve doğru bilgilerin edinilmesine ihtiyaç vardır. *Plastik Düşler* madde bağımlılığı alanında bu ihtiyacın bir tezahürü bir çalışma olarak değerlendirilebilir. Kitap, "Bağımlılık nedir?" sorusunun cevabını vererek bağımlılığı hem içeriden, bağımlıların dünyasından hem de dışarıdan, bir uzman gözüyle anlatmakta oldukça başarılıdır. Kitap; anlatımıyla bağımlılığı alışagelen söylemlerden uzaklaştırarak yeni gerçekler üzerinde temellendirmektedir. Buna benzer çalışmaların ülkemizde hâlâ eksik ve bu yöndeki çalışmalara büyük gereksinim olduğunun altı bir kez daha çizilmelidir.

Kaynakça

Ögel, K. (2000). *Madde bağımlılarına yaklaşım ve tedavi*. İstanbul: IQ yayınevi.